

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:
J a k o b D i m n i k,
učitelj v Ljubljani.

Št. 2. Ljubljana, 16. prosinca 1894. XXXIV. leto.

Vsebina: J. Dimnik: Spisovni pouk. — J. Cepuder: Korist šolskega popisovanja. — Cesarska pesem. — Vprašanja in odgovori. — Listek. — Književnost. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva — Listnica upravištva. — Prošnja.

Spisovni pouk.

Uvod.

○ nobenem predmetu ljudske šole se še ni tako malo razgovarjalo in razpravljalo pri naših konferencijah in društvenih shodih ter pisalo po naših strokovnih listih, kakor o spisju in vender smem po vsej pravici poudarjati, da je spisje — ne vštrevaje veronauk — najvažnejši predmet ljudske šole. Vsi drugi predmeti so spisju podrejeni, vsi se naslanjajo nanj, ž njim so v najtesnejši zvezi. Spisje je venec vsemu pouku, glavno sredstvo duševnega razvoja in neovrgljivo pričevalo dušne zrelosti — zrcalo, v katerem vidi vsak učitelj samega sebe sliko, ki predstavlja vso šolo z učiteljem vred. To je težaven predmet, ki zahteva od učitelja mnogo pedagogiške izobraženosti, mnogo delavnosti in pridnosti ter mnogo dejanjskega razuma. Prav zaradi tega je spisje v ljudski šoli še precej in rad zanemarjen predmet.

Namen spisju v ljudski šoli je, da se naučé učenci svoje misli ustno in pismeno izraževati. Misli pa moremo izraževati samo tedaj, ako jih imamo. V prvi vrsti je tedaj skrbeti, da si učenci pridobé misli, iz katerih se osnuje pismeni sestavek. O kakem dovršenem spisnem slogu v ljudski šoli sicer še ne moremo govoriti, ker tu se ne gleda toliko na proizvajanje novih mislij, kolikor na to, da vedó učenci pravilno in logično napisati, kar se jim je povedalo in razložilo.

Berilo, stvarni pouk, življenje doma in v šoli, letni časi, razna opravila ljudij, cerkvene in šolske slavnosti so neizcrpni viri spisnim vajam. Razumevanje tega, kar se je čitalo, izobrazovanje govora z besednimi in stvarnimi razlagami, ponavljanje tega, kar se je čitalo, vaje v učenju na pamet so pogoji snovanja mislij pismene predstave; pravopisje in slovnica tvorita pa obliko sestavka. Kjer le jeden teh delov manjka, tam tudi pismeno izraževanje ni popolno, bodisi glede snovanja mislij ali pa oblike. Spisje nam toraj naj bolj pokaže, kako goji učitelj učni jezik in kako učenci istega razumijo.

Tako važen predmet, ki nam služi torej kot nekako merilo učnih uspehov, pač zasluži, da učitelj naj večjo pozornost nanj obrača.

Kakor znano, je za ljudsko šolo, odnosno za ljudsko šolskega učitelja predpisani učni črtež temeljni zakon za pouk. Učni črtež določi smoter, kojega si učitelj prizadevaja doseči ter razdeli učivo na posamezna šolska leta, odnosno oddelke. Dolžnost vsacega učitelja bodi, da se o učnem črteži in posebno o učnem smotru vsacega predmeta natančno pouči, da potem z mirno vestjo lahko odgovori na vprašanja: kaj in koliko moram iz tega ali onega predmeta učiti?

Poglejmo si najprej normalni učni črtež za avstrijske šole. Ta črtež nam v § 51. šolskega in učnega reda z dné 20. vel. srpana 1870. l. gledé spisovnega pouka sledeči učni smoter predpisuje:

„Po nižjih stopinjah se je učencu najprvo treba naučiti nekoliko izurjenosti v pisanji, potem pa naj po metodičnem vodilu prepisuje besede in stavke. Vajam v pisanji je tudi namen, da učenec trdno v glavi ohrani besedne oblike, katere se uporabljajo v jezikovnih vajah. Pri vseh pismenih vajah je paziti zlasti na pravopis in ločila.“

„V pismenih vajah se na srednjih stopinjah ponarejajo povesti in popisi, ki so jih učenci čitali in pripovedovali.“

„Na višjih stopinjah je od učencev po zmožnosti njihovega razuma zahtevati pisma in proste sestavke, narejene po danih osnutkih, ter seznaniti jih je z obliko in s potrebnimi deli najvažnejših opravljenih sestavkov (poslovnih spisov).“

Tega učnega črteža ne bodem na drobno razkladal, ker je na podstavi tega učnega smotra osnovan tudi učni črtež za spisje na raznovrstnih ljudskih šolah na Kranjskem (naredba visocega c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 25. kimovca 1886. l.). Namenil sem se pa, da izrazim svoje mnenje, kako je postopati učitelju, da doseže učni smoter pri spisovnem pouku v naših osemrazrednicah na podstavi sedanjega učnega črteža.

Izbral sem si pa osemrazrednice zaradi tega, ker je vsak razred ob jednom tudi šolsko leto in si potem na podstavi tega zahteve za manjrazredne šole z oddelki vsakdo lahko sam sestavi.

1. razred.

Učni smoter: „Vaje v prepisovanji posameznih besed in kratkih stavkov“.

Podstavo spisju moramo položiti že v 1. razredu in prva stopinja spisovnih vaj je prepisovanje. Predno se pa učenci vadijo prepisovati, morajo se vaditi poprej misliti in govoriti. Govorne vaje so tu glavno sredstvo, s katerimi moremo doseči, da bode učenec kdaj mogel svoje misli jasno povedati. Takoj s prvim šolskim dnevom moramo pričeti vplivati na učenca, da začenja misliti, gledati moramo na to, da dobi v vsem, kar mu ponuja narava in vsakdanje življenje, prave jasne pojme. Da se pa učenec začne dobro zavedati o rečeh, ki ga obdajajo, treba dokaj časa. Zrno, katero je učitelj otroku vsadil, potrebuje skrbne učiteljeve vzgoje, predno začne kaliti in se razvijati. Prvo in tudi drugo šolsko leto je prav za prav le pripravljalni pouk, ki ga imenujemo nazorni nauk. Nazorni nauk je v prvih dveh šolskih letih središče, okoli katerega se suče ves pouk. Kdor se ni navadil rečij, prikazni in dogodeb natančno in z razumom opazovati, ta tudi o njih nikdar svojih mislij ne bode mogel jasno izraziti. V nazornem nauku se obravnavaj vse, kar postani pozneje spisna stvarina. Začenjaj z imenovanjem rečij, koje vidi učenec v šoli, zunaj šole, doma itd. Da si pa učenec reči laže zapomni, treba je, da ga vadimo naštevati jih po kaki določeni vrsti; opozorimo ga, da se imenitnejše reči imenujejo pred manj važnimi. Ako n. pr. naštevamo reči, ki se nahajajo v šoli, razvrstimo jih v šolsko opravilo in učila. Tako se navadi učenec brez učiteljevega opozorjenja reči uredovati, kar je razvitku učenčevega uma zelo važno. Za tem sledi popisovanje rečij na vprašanje: Kaj je reč? Kateri so njeni deli? Kdo jo je naredil? Čemu je? Iz česa je?

Kadar se obravnava jedne skupine dokonča, sledé naj ji primerne povesti, uganke in pregovori. Povest učitelj jedenkrat ali dvakrat povej, potem jo pa zahtevaj na stavljena vprašanja.

To so glavna sredstva, s katerimi navadimo otroka misliti in mu razvežemo jezik. Učitelj pa glej strogo na to, da odgovarja učenec v popolnih stavkih t. j., da z odgovorom tudi vprašanje zveže. Učenec se uči govoriti!

Kakor sem že omenil je za govorne vaje najboljšo sredstvo nazorni nauk in pozneje pa stvarne razprave beril. Seveda tudi od učitelja se zahteva, da stavi popolna, metodično pravilna vprašanja; le potem takem smemo zahtevati od otroka, da nam odgovarja v popolnih stavkih.

Pouk pri razpravi beril bodi pa kar najbolj mogoče temeljit; berilo postani duševna last otrokova. S tem pomnožujemo v otroku besedno zalogo.

Vsak napačen odgovor učitelj pridno popravlja, učenec pa ponavlja, kajti ustno izraževanje mislij je prelaz k pismeni predstavi mislij. Pri stvarni razpravi beril, posebno pri ponavljanji tega, kar se je čitalo — seveda na stavljena vprašanja — učenec prav mnogo govori. Pogosto in čestokrat tudi brezmiselno čitanje ne pospešuje otrokovega izraževanja, ampak le povpraševanje po vsebini.

Prav dobre vaje za spisje so tudi vaje v učenji na pamet in to takoj od prvega šolskega leta do najvišje stopinje ljudske šole. Jezik uzornega berila, ki se ga je učil učenec na pamet, postane učenčeva last in vsled tega je tudi na pravi način prednaša; naposled se pa učenčev jezik in jezik uzornega berila nekako zjedinita med sabo.

Na ta način se učenec v prvem šolskem letu najbolje pripravlja za spisje — ustno izraževanje mislij, katero je pripravljanje za pismeno izraževanje mislij, kajti otroka moramo tudi vaditi, da zna svoje misli tudi zapisati.

Kadar navadimo otroka toliko, da zna posamezne črke bolj ali manj na ploščico pravilno pisati, smo storili prvi korak za pismeno izraževanje mislij. Takoj po premaganji teh mehaničnih težav pri pisanji začno otroci prepisovati zloge in potem pa pojedine besede. Pismeno naj se naštevajo ali zapisujejo, oziroma prepisujejo s šolske deske ali iz knjige imena oseb, živalij, rečij itd., ki jih vidijo otroci v šoli, zunaj šole, doma, na polji itd. Sploh naj otroci to, o čemur se ustno izražujejo, če le možno, tudi zapisujejo, oziroma prepisujejo. Tako prepisovanje je ponavljanje že priučene tvarine iz nazornega nauka, ki se je prej dobro ustno pogovorila. **J. Dimnik.** (Dalje prih.)

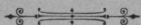
Korist šolskega popisovanja.

Nalog obligatnega šolskega popisovanja od hiše do hiše je za kranjsko šolstvo menda še le nekako novorojeno dete. Pač pa ga je šolsko oblastvo po sosednem Stajerskem že davno zaukazalo, ter se vestno goji in ne brez uspeha. Zakon z 20. vel. srpana 1870 ga tudi naravnost ne zahteva, ampak veli, naj krajni šolski svet voditelju za šolo ugodne otroke osem dnij pred začetkom šole izroči. To se pa navadno opušča in voditelj si prepíše za vsako leto otroke v svojo matico iz krstne knjige. Ta je najkrajši pot, a vendar ne zadostuje, ker se med prebivalci v teku let gode razne premembe v bivališčih in bi bila šolska matica pomanjkljiva. Dalje nas pa lastna skušnja uči, da roditelji svojih v šolsko dobo vstopivših otrok v šolo prve dni ne pripeljejo, ter jih moramo vselej še le na podstavi zakona na to opozarjati in nekako loviti. Čas pa teče, šola je navadno prazna in učitelj ne more niti delovati niti napredovati. Vse drugače pa je

tam, kjer je učitelj pričel šolo na podstavi lastnega šolskega popisovanja od vasi do vasi. Tu vidiš prvi dan napolnjeno šolo z novinci. Vse je v šoli in učitelj ne drži križem rok, dela pridno in otroci so se že precej naučili, ko se morda drugje še le v šolo silijo. Kdaj pa naj učitelj izvršuje šolsko popisovanje? Ta posel ni prijeten, ne donša mu materijelnega dobička, pač pa mu prinese marsikako grenko na uho in mu povzroči tudi nekaj troškov. Na deželi naj se pa izvršuje takrat, ko duhovnik pobira biro ali kolekturo. Ta čas je staro in mlado doma ter gre učitelju vse gladko od rok. Za šolo je pa popisovanje velicega pomena in v vsakem oziru zelo koristno, kajti učitelj stopi sedaj sam pred otroka, kteremu se je slikal od strani roditeljev in sorodnikov kot pravi strah in tiran, šola pa kot najhujša mučilnica sveta. Otrok zapazivši učitelja na svojem domu, se ga bode sicer malo vstrašil, a ko ga učitelj prijazno nagovori, zginil je strah in veselo mu obljubi že prvi dan v šolo priti. Roditeljem popisovanje tudi koristi, ker velikokrat res ne vedo starosti otrokove ter ga ne opravijo za šolo. Ko pa učitelj nekaj tednov pred začetkom šole roditeljem vse to razloži, imajo priliko otroke za šolo pripraviti in jih pravočasno z vsem potrebnim preskrbeti. Popisovanje pa tudi napravi ožjo zvezo med domom in šolo, kar je za učitelja važno in potrebno. Veliko otrôk ima posebna svojstva, bolezni in druge nadloge. Učitelju bi ostalo vse to neznan, kar sedaj roditelji odkrijejo, in to mu je dobro vodilo pri pouku in odgoji.

Tudi pregleda učitelj vsacega otroka in če je telesno ali duševno nerazvit, naznani se to šolski gosposki ter se predlaga v oproščenje za jedno leto. S tem si prihrani mnogo pisarije, roditelji se pa ognejo nepotrebnih potov. — Končno nam popisovanje dá priliko, poiskati one otroke, ki so se iz tujih vasij v naše naselili, pa se šoli ne mislijo javiti, ter bi se ji radi odtegnili, in v nasprotnem slučaju pa se zopet poučimo o izseljenji domačih otrok, ter dobimo priliko jih zabeležiti v domačih spisih in jih dalje tujim voditeljstvom za šolo oglasiti. Slednjič pa pregleda učitelj pri popisovanji tudi druge razmere, katere šolskemu obisku nasprotujejo in ga otežujejo, kakor oddaljenost krajev, kakovost potov in družinske razmere, katere so mu dobro vodilo pri pouku, kakor tudi pri obravnavi šolskih zamud. Iz tega je razvidno, da je šolsko oblastvo pravo zadelo, ko nam je zaukazalo šolsko popisovanje; sicer je s tem činom res naložila voditeljem precej težavnih potov in mnogo truda, a na drugi strani je pa storjen korak do rednega šolskega obiska in tesneje zveze med domom in šolo. Zatorej nam ne bodi to delo pretežavno in nadležno, ampak redno in vestno ga vsako leto z veseljem izvršujmo, ker ono nam je velik pripomoček do boljšega uspeha v šoli.

Jakob Cepuder.

Cesarska pesem

in kratki zgodovinski podatki o nji in o skladatelju Jožefu Haydnu.

(Konec.)

Krono svojim skladbam pa si je postavil z oratorijema „vstvarjenje“ in „letni časi“ in s „cesarsko pesmijo“, katere je spisal v zadnji dobi svojega življenja — v dobi starosti. V tej dobi napravil je tudi tretji kvartet s slovečimi varijacijami na „cesarsko pesem“.

Revolucionarno gibanje na Francoskem koncem 18. stoletja je dalo leta 1796. c. kr. nadkanclerju Saurau-vu povod, da je dal sestaviti narodno pesem, ki naj bi navduševala avstrijske národe v zvesti udanosti do preljubljenega deželnega očeta. Pesnik Haschka napravil je pesem „Bog ohrani“ (nemško) in Saurau je Haydna smatral jedino zmožnega, da uglasbi to himno, katera naj bi bila jednaka angleški „God save the king“. — Po drugem viru se je v Haydnu samemu že na Angleškem, navdušenemu po „God save the king“ rodila misel, da naj bi tudi Avstrija imela Angležem jednako himno, in za to idejo je pridobil Saurau-va. — Haydn, ki je že sam prirejeval angleško himno; ki je imel pri raznih svečanostih priliko opazovati globoki udanostni čut Angležev do vladarske hiše; on, ki je mnogokrat dokazal zvestobo svoji domovini; on, ki je po večletni odsotnosti od svoje domovine jo neizmerno ljubil in cenil, imel je priliko izraziti v tej himni svoja globoka čutila do svojega vladarja in domovine.

In če je bilo njegovo srce kdaj polno najblažjih čutil, bilo je gotovo, ko je komponiral „cesarsko himno“. Ta himna v svoji priprosti melodiji ne nadkriljuje le angleške, ampak tudi vse druge jednake himne. Stav melodije je mojstersko delo prve vrste. Nikdar se ni dosegel v godbi s skromnejšimi pripomočki večji in gotovejši uspeh. — Kako jo je sam Haydn cenil, razvidimo iz razgovora s svojim prijateljem. Ta mu pravi, da smatra to pesem za mojstersko delo, na kar Haydn odgovori: „Skoraj jo imam tudi jaz za tako, četudi bi tega izreči ne smel“. Še v zadnjih dneh svojega življenja, ko se ga je zlasti po prihodu Francozov polastila neka otožnost, pregnal si jo je za trenutke igranje na klavirji svojo priljubljeno mu kompozicijo „Bog ohrani nam cesarja“. Leta 1897., 28. prosinca dobila je Haydnova himna imprimaturo (pravico tiska) in dné 12. svečana 1797. leta na rojstveni dan cesarja Frančiška se je pela prvič po vseh dunajskih gledališčih in po vseh provincijah. Haydn je dobil za to znamenit dar in podobo cesarjevo. Da se je pela tudi v ljubljanskem gledališči, razvidimo iz Vodnikovih „Novic“ z leta 1797., ki pišejo doslovno: V nedelo (12. svečana) na cesarjovga rojstva god so tukaj v Lublan-

skim theatri eno pesem po nemško peli, inu v nej svitlemu cesarju srečo vošili. Ta pesem je po krajnsko taka:

Pesem na cesarjov god.

Bog obvaruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu daj!
Ljubeznjivga naš'ga Fronca
Nébo varuj vekomaj,
Njega dni ne bodi konca,
Svitlo solnce njemu sej!
Bog obvaruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu dej!

Spred njegove vojske lica
Naj sovražniki beže,
Njega dvoru naj resnica
In modrost naprej svité,
Sodnje sklepe naj pravica
Ino vsmiljenja delé!
Bog obvaruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu dej!

Božja milost naj ne mine
Čez kraljestvo ino rod;
Hudobije moč naj zgine,
Kar kol' njemu je nasprot';
Zápov'd božje njem' edine,
Njega volja naša bod'!
Bog obvaruj cesar Fronca,
Srečo, zdravje Bog mu dej!

Njemu zgódi se veselje:
Našo srečo dopolnit',
Kakor brate, vse dežele
V eno zvezo vkup sklenit',
Poznim vnukom — drage želje —
Mir na svetu zapustit'!
Bog obvaruj i. t. d.

V istem letniku „Novic“ z dné 18. svečana beremo nadalje: Včerej popoldne so se v Lublano perpelali njih kreleve visokosti princ Karl inu princ Ferdinand. V theatri so pesem od cesarja peli, in še en perstavek od princa Karlna. Perstavek od princ Karlna k pesmi od cesarja je leta:

Trka nam Francoz na vrata,
Dobri Fronc za nas skrbi,
Pošlje svoj'ga ljub'ga brata,
Korel rešit nas hiti.
Z nami sta estrajška orla;
Premagujta vekomej!
Var' Bog Fronca, varuj Korla,
Srečo, zdravje Bog jim' dej!

Prvi slovenski prevod cesarske pesmi kakor tudi ta prista-vek od princ Karl-na je torej Vodnikov (glej „Vodnikove pesmi“ uredil Fr. Levstik. Matica Slovenska 1869). V „Novicah“ z leta 1854. pa beremo drugi prevod z napisom: Cesarska pesem po znanem napevu Haydn-ovem. Z lastnoročnim pismom Njih c. kr. apost. Veličastva od 27. sušca (1854) potrjena. Poslovenil L. J. (Luka Jeran.) V sedanjih šolskih berilih pa je zopet prenařena; prelagatelj nam ni znan.

Kako čislan je bil Haydn po vsej Evropi, potrjujejo nam priznanja, katera je dobival od vseh strani: Oksfortska univerziteteta ga je promovirala slovesno doktorjem; mnogo akademij in društev na Dunaji, Ljubljani (1800), Stockholmu, Amsterdamu, Parizu, Petersburgu so ga imenovalé častnim članom; izdajale so se razne svetinje

z njegovo podobo na pročelji; postavljali so se mu spomeniki; dobival je razna darila, tako n. pr. poslal mu je neki angleški nogovičar (tovarnar) pol ducata bombažastih nogavic, v katerih je bila vpletena melodija „Bog ohrani nam cesarja“ in druge priljubljene melodije Haydnove.

Haydnova „cesarska pesem“ pa se je kmalu razširila in postala last ljudstva; poje se še danes z istim navdušenjem, kakor pred sto leti. Naj se tudi v izvorni melodiji glasi od sela do sela, od palače do zadnje gorske kočice, združujoč vse narode široke in lepe nam domovine v navdušenosti do presvete vladarske rodovine.

Vprašanja in odgovori.

K vprašanju na str. 26. „Uč. Tov.“ 1891.

V Učit. Tov. I. 1891. str. 26 najdem vprašanje: Kateri je najprimernejši in najboljši slovenski izraz za „Stundenplan“? Ker ni dosedaj še nobene izjave, zato se jaz prikažem z nekim odgovorom, ter morebiti vsaj sprožim stvar do končne rešitve. Kolikor sem jaz slišal, rabijo Nemci navadno „Stundeneintheilung“ za „Stundenplan“. V odgovoru, ki sledi takoj za onim vprašanjem, se zahteva, da se mora izraziti nemški pojem v slovenščini z jedno samo besedo. Oglejmo si nemško besedo „Stundeneintheilung“? Le oni vedo kaj znači ta beseda, katerim je znano, da se v šoli rabi ta izraz za razvrstitev učnih ur v dnevih tedna in se privadili iz prejšnjih desetletij temu izrazu, ter nikdar pomislili, koliko se mu daje pomena. Ako pa bere to besedo Nемеc, ki ni hodil v šolo in tudi sicer ne devlje onega pomena besedi kakor učitelji in učenci, lahko si dostavlja „Studeneitheilung der Arbeiter, der Beamten, der Wacht itd.“, ne pa „Stundeneintheilung der Lehrstunden in der Woche“. Tedaj tudi Nemci nimajo jedne same besede, kar imajo („Stundenplan“ je sestavljenka, kakeršna se z besedo „ura“ menda ne da tvoriti v slovenščini), temu so se le privadili in ž njimi tudi mi, ker smo slišali v mladosti tak izraz in mu dali šolski pomen. Morebiti se godi z istim pojmom ravno tako v družih jezikih, hvaležno bi bilo to primerjati izrazom raznih jezikov, in priobčiti jih v listu. Morda ne bode mnogo jezikov, ki bi imeli z jedno besedo izražen oni pojem. Razredba učnih ur ni nič predolg izraz in popolno rečeno je še le: „Razredba učnih ur v tednu (tedaj ne v enem dnevu ali meseci, kar bi si mislil nevesč tudi lahko). Takoj opomnim, da bi bilo po mojem sedanjem ukusu še boljše „Razvrstitev učnih ur“, ker so ure „razvrščene“ v vrstah po dnevih tedna in se mi zdi izraz „Razvrstitev, razvrščen“ bolj svež in čvrst od „Razredba, razredbeni“. „Razdelitev učnih ur“ je po nem-

škem „Stundeneintheilung“. Zato pišem jaz sedaj „Razvrstitev učnih ur vsakdanje šole“ in „Razvrstitev učnih ur ponavljalnice“ (kjer si moram seveda misliti v četrtkih ali nedeljah, ali v družih v to odločenih dnevih). Učencem in onim, ki vedo kaj mislim, pa govorim krajše: „Ravnali se bomo letos po novi „Razvrstitvi ur“. Jediní izraz (ki ima tudi besedo „ura“ v pomenu) je „Urník“, ki je prvič res okoren (dosedaj se mi je tudi še vsakdo ponorčeval s „kurník“), drugič pa tudi jako malo znači popolno misel. „Učni red“, kakor rabijo nekateri, znači pa po mojem mnenji „Lehrplan“. Blagovolijo naj tedaj veččaki in tovariši nadalje preresetavati to besedišče s katere druge strani, da pridemo do pojma, nad katerim se ne bode mogel nihče spodtikati brez dobrega vzroka.

F. F. L.

L i s t e k .

Tovarišu pozdrav!

Gospod urednik! Dvoje iznenadenje me je dohitelo letos o novem letu. Prvo je bilo vaše cenjeno vabilo, da spišem „Tovarišu“ listek, drugo iznenadenje je pa bil „Tovariš“ sam. „Majhen si, majhen, prijatelj moj. Midva, ki sva gledala že srečnejše in boljše čase, ne bova se več kosála. Jaz tudi nisem velik, a ti si majhen, majhen dragi moj!“ Tako sem si mislil, nekaj zagodrnjal o večni premembi na svetu in — šel pisat. Seveda je glavna reč po tolikem nolku, kako pisati. Vedite, gospod urednik, da so danes ljudje vedno bolj sitni in prejedljivi. Kdor le zna, kdaj se postavlja „punkt in pajstarih“, že misli, da je nedosegljiv pisatelj; kdor je pa prebral morda nekaj spolzkih nemških romanov, hoče že posnemati Lessinga in seveda tudi — Levstika ter veljati in sloveti kot nedosežen kritik. To še ni najhujše!

Sedaj, ko je nekoliko ponehala listkarska bolezen — gotovo se še spominjate, da smo pred par leti listkarili vsi od kraja, celo vi, g. urednik, naselila se je v nas druga nezgoda, namreč ta, da je sedaj toliko in še veliko več listkarskih kritikov kot je bilo ondatj listkarjev. Kdo bi ne bil v zadregi, kako pisati in se nikomur ne zameriti?

Marsikaj sem se namenil vam pisati, ne da bi bil sam s seboj zadovoljen z načinom kako? To ostani še za drugi krat. Saj menda tudi drugod nismo in niso zadovoljni z načinom, kako se piše o učiteljih, kako o učiteljskih razmerah, kako smo plačani, kako zavračajo naše prošnje in kako jih rešujejo. Spomnil bi še raznih volitev iz polpreteklega časa, ko so se nam usiljevali novi šolski nadzorniki ter ne baš na lep način diktirali, od kedaj do kedaj bodi kdo na volišču, taka politika ni moj resort, diktirati pa tudi ne maram odraslim zrelim možem ničesar, odkar so nam vcepili prepričanje, da ima človek — menda tudi učitelj — prosto voljo.

Dasi mi je pero zarjavelo in ne teče več tako rado kakor jezik, ugibal sem marsikaj, kar bi utegnilo pristovati prvemu listku. Saj daleč itak ni treba iskati „sujetov“ za listek učiteljskemu glasilu. Za to skrbe hotoma in nehotoma drugi.

V listku raznih strok in različnih barv je često na prvem mestu vreme. Mi smo že toliko napredovali, da nam o vremenu ni treba tožiti, marveč tožimo o svojih nepriemernih plačah. Seveda vremena ne preobrne sto listkarskih fraz, naših plač pa ne sto takih organizacij, kakor so jih začeli ono leto. Torej zaman!

O tem je prazno vsako besedovanje.

Poleg plače bi morda nam ne škodovalo nekoliko več pravic, barem onih jednostavnih pravic, da bi nam ne mogel vsak priprosti županski oče kazati, kakšna so šolska vrata od znotraj, pa tudi od zunaj. Morda se še spominjate, gospod urednik, da imam o pravicah učiteljstva take misli kakor o njega dolžnostih. Do teh smotrov nas vodi sicer še dolga pot in najljubša spremljevalka na ti poti je in mora biti nerazrušna solidarnost.

Da se često ne ujemajo dolžnosti in pravice, tega je menda kriv naš konfuzni „fin de siècle“ in pa — finančni minister, bodi že kakoršne koli narodnosti, katere koli politične barve. V tem se ujemajo vsi, da nam treba pomagati, kako? To je pa ravno „der Stein des Anstosses“.

Finančni minister mora nekda imeti svojega tajnika celo pri vas v Ljubljani, kjer mislite s kronskimi darovi zidati „Učit. Dom“ ali „Učit. konvinkt“. Gosp. urednik! S takimi ljudmi pa res ni da bi se menil. Sploh smo obdarovani z živahno domišljijo — to trde drugi — inace, kako bi živeli — ali palače, čujte, te se pa vender ne dajo zidati samo z domišljijo. Vse lepo in vse prav. Pokažimo, kaj smo, ali: kaj bi morali biti! Zato pa ni treba hiteti z zidanjem, marveč z nabiranjem. Ako denemo projekt na zdravo, reelno podlago, uspeval bode gotovo, in če ne naš, vsaj drugi rod se bo lahko senčil v novem „Domu“.

Če se kaj naredi, bodi delo monumentalno, spomenik poznim rodovom, poznim tovarišem, ki se bodo s častjo in ponosom ozirali na zgradbo, zloženo od pritrغانih žuljev slovenskega učiteljstva in njegovih dobrodušnih prijateljev, slovenskih rodoljubov brez razlike stanu in politične barve.

Take so moje misli o imenovani zgradbi.

Dokler se nam ne zljajša splošni položaj, ne moremo nikamor. To, kakor vsako drugo podjetje bo hiralo med nami. Verjemite, gospod urednik, da so mi razmere prav dobro znane. Vstrajnosti treba! Kdor ima malo, daj malo; kdor ima veliko, daj veliko. Tudi učitelji po deželi ne bodo zaostali: V to pomozí Bog, a tudi radodarne roke! Ako ne teče, kaplja.

Tu moramo reči s pesnikom:

„Verovati v lastno srečo,
To najtežje je vselej“.

Premnogo nad nas je že prevarilo.

Zato pa dragi moj „Tovariš“ nikari ne obupaj! Prestalo trpljenje nas bodri za bodočnost. Vstrajni bodimo! Utrujmo z marnim gojenjem strokovne nade lastno prepričanje. Samostojnost nam pridobi ugled, z ugledom pride naša prava cena. Torej, pozdravljen stari znanec, novi „Tovariš!“ Nikari obupati, a nikari rok križem držati! Z Bogom!

Pesmist.

Književnost.

Zabavnik. Zbirka družbinskih iger za v sobi in pod milim nebom. Nabral in izdal Anton Brezovnik, učitelj. Celje 1893. l. Tiskal in založil Dragotin Hribar. Str. 207. Cena 50 kr., po pošti 55 kr. — Namen knjige je izražen v nje naslovu. Gospod Brezovnik je nabral veliko število najraznovrstnejših iger — kakor pravi v predgovoru — po raznih knjigah in časnikih, nekoliko so mu jih doposlali njega prijatelji, nekoliko pa mu jih je narekoval spomin izza mladih let. Knjiga je razdeljena v šest delov: orakelj, igre za zastávo, družabne igre za v sobi in pod milim nebom, pričkanje, slepilne igre in umetniše ter končno uganke in računске naloge. Zabavnik je torej bogato založen, in vsakdo, komur je do vesele, lepe in poštene igre, najde v njem mnogokaj novega, kar mu bode izvestno dobro došlo. Sosebno naši mladini je odprl gospod Brezovnik z zabavnikom nov vir poživljajočih iger, ki ne krepé samo telesa, ki tudi vzgojevalno vplivajo na dušo in srce. Resnično je, da so se razveseljevali naši ljudje največ v nemškem jeziku,

kar ne bodi več poslej, saj imamo lepo knjigo, katera nam ponuja mnogo zabave v domačem jeziku. Gospod nabiratelj-učitelj ni pozabil pri svojem delu tudi svojih tovarišev, katerim je poleg drugih iger namenil zlasti računske naloge v uporabo. Kar so nam istega marljivega pisatelja Zvončki, kar Šaljivi Slovenec, to postane gotovo tudi Zabavnik, ki bodi vsakemu najtopleje priporočen. — Tiskarna je dala knjigi kar najlepše lice.

G.

Cesarska pesem po prvotni melodiji J. Haydna, kakoršno smo priložili 1. letošnji številki „U. Tov.“ se dobiva v R. Miličevi tiskarni v Ljubljani in sicer komad po 5 kr.; 10 komadov 40 kr. in 100 komadov 3 gld. 50 kr.

Naši dopisi.

Iz Ljutomera, (Josip Freuensfeld †). „Ti domu si učitelj bil — Ti domu si buditelj bil — Za dom si vrl boritelj bil“ — (S. Gregorčič.) — Iz zlate slovanske Prage nam dohaja britka vest, da je v ondotni deželni bolnici, soboto 23. grudnia m. l. ob 4. uri popoldne preminil g. Josip Freuensfeld, učitelj na deški šoli v Ljutomeru, v cvetu svojih let. „In zdaj še Ti — Slovenec nêma sreče“. — Ta bolestni vzklík, s katerim jeden naših največjih pesnikov oplakuje smrt pok. Jurčiča, prav ta vzklík se nam usiljuje, ko danes s tresočo roko pišemo te vrste. Dosti moških, malo môž se nam Slovencem naraja. In še ti nam venejo v momentu, ko so jele najkrepkeje rasti, ko so jeli zlat roditi sad. Za umrlim pokojnikom žaluje in tuguje vse Mursko poljê; ves Ljutomerski okraj se zaveda nenadomestne izgube; težko bode prebolel bridki udarec, ki ga je zadel z njegovo smrtjo. Josip Freuensfeld je bil rojen 19. marca 1861. pri Kapeli blizu Radgone, kjer mu je bil oče učitelj. Ljudske šole je obiskaval v Veržeji in v Ljutomeru. Leta 1875. je vstopil v Mariborsko učiteljšêce; zrelostni izpit je prebil 1880. in je bil potem nastavljen za učitelja pri Svétinjah pol-g Ormoža; ondi je služboval poldrugo leto; od tod pride za učitelja v Ljutomer. Pokojnik pa je vedno hrepenel po višji izobrazbi ter si je s svojim trudom in jekleno vztrajnostjo pridobil vseobêo izoliko. — Leta 1887./88. in takisto 1890./91. je bil slušatelj na Dunajskem pedagogiji. Leta 1891. prebije izpit za meščanske šole. Kmalu potem je bil imenovan za def. učitelja v Ljutomeru.

Kakor večina slov. dijakov, tako je tudi naš pokojnik bridko okušal, kaj se pravi za tujo mizo sedati. Vsled materialnega pomanjkanja in silnega duševnega napora nakopal si je že na Dunaji kal bolezní, katera ga je sedaj strla v najlepši dobi. Od časa svojega povratka z Dunaja je bolehal za kroničnim želodčnim katarom, za boleznijo, katera mu je zagrenila vse njega mlado življenje. S svojim že v naravi slabim organizmom je junaško izkušal pretrpeti vse muke, ter je v intenzivnem duševnem delu našel tešila in tolažila svojemu žalostnemu stanju. Toda moral je podleči; v cvetu dobe svoje je moral ukloniti vrat oni kruti sovražnici, ki nas vse smrtnike kliče prej ali slej. — Tožil ni nikomur in stoprav v zadnjem trenutku se je napolil v Karlove vare iskat si zdravja. Od ondot so ga poslali na kirurški kliniko v Pragi. Tam so izvršili na njem težavno in nevarno operacijo. Operacijo je sicer srečno prestal, toda umrl je 54 ur poslej za srčno kapjo. Josip Freuensfeld — učitelj. — Kdo ga ne pozna na celem Murskem polji? — Ni naša naloga, da bi ga ocenjevali kot učitelja in vzgojitelja naroda slovenskega; samo toliko lahko rečemo, da jih ni dosti učiteljev, ki bi se z njim lahko šteli v jedni vrsti. Mi imamo v trgu Ljutömerskem dosti zagriženih nasprotnikov naši národni stvari, toda ne verujemo, da bi se našel jeden, ki ne bi imel usmiljenja ž njega tragiško usodo. Njega kot učitelja je spoštoval vsakdo, bodi si Slovenec ali nemškutar. Bodi nam dovoljeno, da presojamo pokojnika delovanje na literarnem polji. Prepričani smo, da v teh pičlih letih, ki so bila sojena njegovemu življenju, ni storil nikdo več, nego on za narod svoj. — Kar sil Ti dalo je nebó, — Posvetil Ti si vse mladini — Posvetil vse si domovini*. — Po tem geslu se je ravnal blagi naš pokojnik. V vseh glasilih našega ná-

roda, v „Vrtcu“, v „Ljubljanskem Zvonu“, v knjigah družbe sv. Mohorja se nahajajo njegovi spisi, ki pričajo ne samo o njegovi blagi duši, nego tudi o njegovem eminentno pedagoškem talentu, s katerim se more ponašati malokateri učitelj na Slovenskem. Iz njegovih glavnih spisov omenjamo ta dva: „Mladini“ spisal Miljenko Devojan, Novo mesto 1885. Str. 90 in „Venček pravljic in pripovedek“, spisal J. Freuensfeld, 1893. — Str. 80. — V „Vrtcu“ in posebno še v „Ljubljanskem Zvonu“ je nanizal lepo kito duhtečih pesmij, ki se lahko uvrščajo mej najboljše, katere je proizvajal naš mladi pesniški zárod — Kakor je bil naš pokojnik uzornik kot učitelj in pisatelj, tako nam je bil uzor naši teški národni borbi. Akoravno so naši Ljutomerski nemčurji dan za dnevoim v svojih časnikih na-nj izbrubavali divji svoj gnjev ter s podlim denuncijanstvom očrnili njega čisto osebo, on je stal junak. Kaj je bil Freuensfeld, to nam lahko pove sleherni kmet na murskem polji. Ves duševni prepород, vzbuditev národne zavednosti v ljutomerskem okraji je tesno spojena z osebo našega blagega pokojnika. Lahko s ponosom naglašamo, da je naš okraj gledé na národno probujenost jeden prvih na slovenskem ozemlji.

In ta proizbuditev národa slovenskega na murskem polji je ponajveč njegova zasluga; ni ga zavednega kmeta pri nas, kateremu bi bilo neznano ime Freuensfeldovo. Vsem Slovencem pa izhaja danes iz globine srca bolestni vzklík: „Počivaj mirno v zemlji hladni, — Najljubši nam prijatelj, brat — In duši Tvoji Bog vsevladni — Porosi svojo blagodat.“
„Sl. N.“

Izpod Leskovega grma. Obljubil sem Vam, gospod urednik, poročati od časa do časa kaj novega izpod našega Leskovega grma, — pa kakor iz lastne „britke“ izkušnje uvidevam, sta si „obljubiti“ in „izpolniti“ uprav sovražna pojma, ki se nikakor ne dasta „z lepa“ — sprijazniti. Po dolgem molku sodil bi kdo, da sem nabral v tem času Bog ve kolikih in kakih važnih novic; — pa bi se varal! Našim Leskovecem tekó življenja dnevi tako mirno, jednolično, da pri najboljši volji nisem mogel zaslediti kake posebne novosti. S poročili o vremenu se — seveda — toliko manj spodobi dragi papir in čas tratiti. To je tedaj jeden najpoglavitejših uzrokov mojemu molku — če verjamate! — — —

V tem je prikinala v deželo zima, pa nam prinesla dolgih „zimskih večerov“ celo „grešto“. Dasi so sicer ti „večeri“ dosegli že nekako poetiško slavo, — nam „stranskim“ in „deželskim“ učiteljem ne zdé se baš interesantni. Prepuščeni samim sebi, so nam jedina primerna družba — naše misli, naši upi in želje. Da pa ti ne morejo biti vedno prijetni, pritrdil mi bo vsakdo, ki uživa zavidno srečo, da se sme zvati v sedanji „liberalni“ dobi — učitelj.

Naše stanje pač ni, da bi nam ga kdo zavidal. Pa v mnogih ozirih smo si tega krivi sami. V nastopnem usojam se navesti nekaj skromnih opazek glede izboljšanja teh odnošajev v blagohotni preudarek. Vas, gospod urednik, pa prosim, da odložite za ta čas svoj „rdeči svinčnik“.

Živimo v dobi, ko se vzbujajo národi, ko se borijo razni stanovi, različne stranke ne samo za obstoj svoj, za svoj „status quo“, — temveč za napredek, za veljavo — da, za — nadvlado. Poslužujejo se vseh postavnih, dostikrat tudi zvičajnih sredstev v dosego tega smotra. Tudi slovensko učiteljstvo čuti ta tok. Jelo se je gibati. Osnovali smo si svoja okrajna društva, imamo dobro organizovano svojo „Zvezo“, pa — razven nekaj moralnih — prouzročilo ni to gibanje posebnih pozitivnih uspehov. Plače, ki so nam jih uredili, imamo deloma še slabše od prej, dolžnostij vedno več, pravic pa bore malo in še teh se človek ne sme v polnej meri zavedati! Učitelj naj živi za šolo, javnost mu ne pristaja, uzor mora biti ponižnega, v božjo voljo udanega — „božjega“ vólka! Samostalnih mislij in volje ne sme kazati. Kjer se pokaže kak zavednejši odločnejši učitelj tudi na zunaj — takoj ga imajo v pestéh. Kar nas je potomcev Adamovih imamo vsake svoje napake. Tudi pri učitelju stikajo po njih in potem gorjé mu! Oblastva so dostikrat prisiljena učitelje kaznovati — sicer dobé še ona pod — nos. Iz tega sledi, da mora biti nekim ljudem posebno na tem ležeče, da si učiteljstvo ne pomaga

na noge. Toda — ta metoda se dandanes več malo izplača. Moralno premagati, podreti se učitelji že sedaj več ne dadó. Časi so se premenili, nastopile so druge osebe, nastale so nove potrebe. Da se pa učiteljski stan še bolj osamosvoji, treba je solidarnějšíh, korenitejših sredstev. V tem pogledu nam bodi v izgled duhovščina. Dasi bi jim bojevitost najmanj pripisovali, vendar ga sedaj skorej ni stanu, ki bi se krepkeje potegoval za svoja načela, kakor je ta. Poslužujejo se politike, volitev, agitacije itd. v povzdigo sv. cerkve — in po njej dosledno tudi veljave vsega stanu duhovskega. Njihovo delovanje motrečemu človeku se to nikakor ne bo čudno zdelo. Kdo bi jim hotel šteti v zlo, da se bojujejo za svoj stan, za svoja načela! Tega ne; ampak — posnemajmo jih sè svojega stališča! Res, da nimamo tako prostih rok, niti tako izbornih sredstev, toda z vstrajnostjo in složnostjo se mnogo stori, mnogo doseže. *Pivčan-Korenika.* (K. p.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Dne 28. p. m. vršil se je v mestni dvorani občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“, katerega se je udeležilo nad 60 članov. Po običajnem pozdravu g. predsednika Žumra, poročal je g. Dimnik o ustanovitvi „učiteljskega doma“ ter stavil nasvet: naj se sezida „konvikt za učiteljske otroke“ ter naj se pooblasti odbor „Slov. učit. društva“, da sestavi načrt pravil in mej letom skliče občni zbor. Po daljši debati, katere so se udeležili gg. Ribnikar, Likar in Toman, se sprejme Dimnikov predlog z večino glasov. Poročilo g. Žumra o prihodnji deželni razstavi obsegalo je predloga: a) učiteljstvo naj se razstave udeleži in b) vis. c. kr. deželni šolski svet naj se naprosi za navodilo, kako bodi pri deželni razstavi šolstvo zastopano. Prvi predlog sprejel se jednoglasno, drugi pa po daljši debati z večino glasov. Poročilo g. tajnika Furlana je bilo z odobravanjem vsprejeto. Mesto obolelega blagajnika poročal je g. Kecelj o društvenem premoženju, katero se ponaša z ostankom v znesku okrog 70 gld. pa le zato, ker tiskovni troški za minulo leto še niso poravnani. „Učiteljski Tovariš“ se tiska v 700 izstisih, od katerih se jih 592 pošilja po pošti naročnikom, 25 v zameno drugim listom, nekaj se jih pošilja brezplačno, ostali pa se oddajajo Ljubljanskim naročnikom. Iz tega se razvidi, da ima „Učit. Tovariš“ dostojno število naročnikov, žal, da niso vsi redni plačniki; o teh upamo, da se bodo z novim letom spokorili. Ko se rešijo ostale točke in izvoli odbor in sicer gg. A. Žumer, (predsednik); Fr. Raktelj, (podpredsednik); J. Furlan, (tajnik); J. Dimnik, (urednik društvenemu glasilu); A. Kecelj, (blagajnik in knjižničar); J. Cepuder, J. Janežič, Ant. Javoršek in J. Likar, (odborniki) sklene g. predsednik zborovanje. — **Drugi večer** „Slovenskega učiteljskega društva“ dne 3. t. m. zaradi burje in hudega mraza ni bil tako dobro obiskan, kakor prvi; vendar je bila zabava prav živahna. Pri razgovoru o bodočem konviktu za učiteljske otroke se je nabralo 10 kron. Prihodnji večer bode 5. svečana. Razven običajnih poročil iz pedagogičnih listov bode imel tudi g. Fr. Jaklič „zgodovinsko humoristično predavanje“.

J. F.

Iz Radovljice. Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj je zborovalo dne 28. grudnia v tukajšnjem šolskem poslopji. Zbralo se je precejšno število društvenikov, pogrešali smo pa nekatere gg. učitelje iz bližnje okolice in gdč. učiteljice.

Gosp. podpredsednik pozdravi navzoče s toplimi besedami, spominja se bolnega predsednika g. Kovšce, ter opominja nas naj složno delujemo v težavnem našem stanu, če hočemo doseči uspehov. Končno naznani, da je okr. šolski nadzornik g. prof. Levec svojo nenavzočnost opravičil pisмено.

G. Rus prebere svoj referat „O domačem berilu“ in „o šolskih knjižnicah“. Navsvetuje naj na jednorazrednicah dobivajo knjige iz šolske knjižnice otroci iz 2. oddelka višje skupine in pa pridnejši iz 1. oddelka višje skupine; na dvorazrednicah učenci II.

razreda t. j. 4., 5., 6. šolskega leta in slednjič na večrazrednicah učenci od III. razreda naprej. O njegovem predlogu, naj se poredni in zanikerni otroci v kazen začasno izključijo izmed onih, ki dobivajo knjige, vnela se je mala debata, slednjič je pa vendar obveljal referentov predlog.

G. Simon poroča „Kako postopati z otroci, ki iz raznih vzrokov ne napredujejo“? Omenja težavne in revne naloge, ki jo imamo pri pouku mladine, katera bi se pa veliko lažje reševala, ko bi se učitelju ne urivalo toliko zadržkov, ki prihajajo od raznih strani: od učitelja samega, od domače hiše, od otroka, od občine itd. Ozira se na nekaj zadržkov, ki so v najtesnejši zvezi s poukom n. pr. pogosto izostajanje iz šole, duševna in telesna nezmožnost in lenoba. Zbor sklene, slavni c. kr. okr. šol. svet prositi dovoljenja, da otroci, ki niso dovršili 3. oddelka, ne ustopijo v ponavljalno šolo, ampak ostanejo še naprej v vsakdanji šoli. Ta sklep pride kot samostalen predlog na vrsto pri okrajni učiteljski konferenciji.

Izmed raznih nasvetov omenjam tele: 1. Društvena pravila naj se pošljejo ad circulandum v prepis; 2. vabila in poročila društvena naj se priobčujejo v „Tovarišu“ in „Popotniku“; 3. društveniki se zavežejo, da pri zborovanjih društvenih prosto govore; 4. povabijo se vsi društveniki, ki žele predavati, naj naznanijo svoje referate odboru.

Prihodnje zborovanje bode dné 27. sušca v Lescah. Na dnevnem redu bo „razgovor o deželni razstavi“, o kateri bo poročal okr. šolski nadzornik prof. Levec. Ž.

V e s t n i k.

Najvišje odlikovanje. G. Tomaž Jug, nadučitelj v Solkanu je odlikovan od Nj. Veličanstva s srebrnim križcem za zasluge s krono.

Osobne vesti. G. Anton Požar, nadučitelj v Št. Vidu pri Vipavi, pride za nadučitelja na Trato. — G. Feliks Verhovec, začasni drugi učitelj v Poljanah, pride začasno na deško šolo v Škofji Loki, kjer se otvori paralelka. — Gdč. Leopoldina Franz, pomožna učiteljica na Trati, pride kot pomožna učiteljica v Poljane. — Gdč. Ivana Arko, učiteljica v Semiču je dobila III. učno mesto v Dobropolji. — Umrla je dne 5. t. m. v Srebernicah pri Novem Mestu Emilija Witschl, učiteljica na mestni nemški ljudski šoli v Ljubljani. N. v m. p.!

Za „učiteljski dom“ so darovali: Gospa Moos Julija 1 k.; gdč. Marolt Marija 1 k.; gdč. Jereb J. 1 k.; gg. Pokorn J. 2 k.; Knific L. st. 2 k.; Černagoj Fr. 2 k.; Zumer Andr. 1 k.; Furlan Jakob 1 k.; Krulec Iv. 1 k.; Roštan J. 1 k.; Dimnik J. 1 k. — Dosedaj je nabranih skupaj 205 kron.

Potrebščine ministerstva za uk in bogočastje za l. 1893, so znašale: 24.036.060 gld., in sicer za centrale 1.618.150 gld., v umetniške namene 237.407 gld., v arheološke 102.010 gld., za bogočastje 7.316.157 gld., za univerze 3.179.153 gld., za bogoslovnice 54.700 gld., za tehnike 840.400 gld., za poljedelske visoke šole 129.542 gld., za izobrazbo visokošolskih učiteljev in podporo dijakov 23.000 gld., za gimnazije 4.405.228 gld., za reške 1.509.307 gld., v popolnitve učilnih zbirk na srednjih šolah 1000 gld., starostne doklade suplentom 30.000 gld., izpraševalnim komisijam 5000 gld., učne tečaje za telovadne učitelje 2650 gld., zaslužne doklade profesorjem 7000 gld., podpore, ustanove, remuneracije učiteljem na srednjih šolah in pripravnikom 28.500 gld., knjižnicam 26.900 gld., za obrtno in trgovinsko izobrazbo 2.217.511 gld., strokovnjaškim šolah t. s. (mornarske šole, šola za orijentske jezike na Dunaji, živinozdravniška in podkovna šola v Lvovu, babična šola) 163.060 gld., pripravnicam za učitelje in učiteljice 1.393.600 gld., tečajem za srednješolske abiturijente na pripravnicah 4060 gld., starostne doklade suplentom na pripravnicah 1500 gld., ustanove pripravnikom 81.000 gld., službene doklade učiteljem na pripravnicah 2500 gld. tečajem za meščanske učitelje 16.000 gld., državni prispevki za normalne šolske zaklade 151.112 gld., v povzdigo ljudskega šolstva na Tirolskem 38.000 gld., remuneracije ljudskim učiteljem radi posebnih zaslug v prosep glasbenega pouka 1000 gld., v prosep poljedelskih tečajev pri ljudskih šolah in šolskih vrtov 8000 gld., stranki za občne ljudske in meščanske šole 96.034 gld., v prosep nemškega ljudskega šolstva na južnem Tirolskem 15.000 gld., doneski šolskim stavbam 201.413 gld., za ustanove 44.296 gld., administracijam učnih zakladov 85.860 gld.

Novoletno vošilo. Kakor vsako leto, zbrala se je tudi v nedeljo pred novim letom preč. duhovščina ljubljanska v škofijski palači ter je čestitala Prezvzišenemu za novo leto. Prezvz. gospod knezoškof zahvalivši se v iskrenih besedah za lepe čestitke, povdarjajo med drugim tudi važnost vzgoje mladine, rekoč: „Posebno treba neumorno delovati za krščansko vzgojo mladine. In uprav v tem oziru naj gg. duhovniki smatrajo poduk krščanskega nauka v šoli za eno prvih svojih pastirskih dolžnostij, katero naj vsikdar točno vrše po vzgledu nebeškega Mladinotjuba“.

„**Popotnikov koledar**“. Na razna vprašanja tičoa se „Popotnikovega koledarja“ za 1894. leto javim p. n. tovarišem in tovarišicam kakor vsem prijateljem koledarja, da „Popotnikovega koledarja“ za 1894. leto n e b o, pač pa pride na svetlo „Pop. koledar“ za 1895. leto že meseca septembra 1894. leta, če namreč prejmemi, ki so še na dolgu za VII. letnik (njih število je veliko) storijo kmalu svojo dolžnost, da zamorem tudi jaz poravnati dolg pri tiskarni, preden se lotim VIII. letnika. Letošnjega letnika mi je ostalo nad 40 vezanih komadov. Ako kdo morebiti katerega želi radi imenika in beležnice, dobi ga lahko za 70 kr. s poštino vred. če se pravočasno oglasi s pošto nakaznico. Maribor, 25. grudna 1893. M. J. Nerat, naduč. in urednik „Pop.“

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 864

o. š. sv. V črnomeljskem šolskem okraji razpisana je na trirazrednici v Semiči druga učiteljska služba z letno plačo 500 gld. v stalno ali začasno nameščenje.

Ako ne bode dobiti moške učne moči, podeli se ta služba tudi kaki učiteljici, vendar le začasno.

Prošnje vlagati je do 25. prosinca 1894. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dné 31. grudna 1893.

Št. 12

o. š. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Zagorji ob Savi je razpisano drugo učno mesto s 500 gld. na leto in prostim stanovanjem v stalno nameščenje.

Prosilci naj pravilno opremljene prošnje predpisanim pôtém do 31. prosinca t. l. semkaj vložé.

C. kr. okrajni šolski svét v Litiji, dné 6. prosinca 1894.

Št. 1743

o. š. sv. V Krškem šolskem okraji je stalno ali začasno popolniti: 1. Drugo učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Veliki Dolini z letno plačo 450 gld. 2. Drugo učno mesto na dvorazredni ljudski šoli na Trebelnem z letno plačo 450 gld.

Prošnje za te službe naj se predpisanim pôtém semkaj vlagajo do 21. prosinca 1894.

C. kr. okrajni šolski svét v Krškem, dné 22. grudna 1893.

Št. 964

o. š. sv. Na jednorazrednici v Gribljah razpisana je služba učitelja-voditelja z letno plačo 450 gld. opravilno doklado 30 gld. in prostim stanovanjem.

Prosilci naj prošnje vlagajo do 25. prosinca 1894. pri c. kr. okr. šol. svétu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svét v Črnomlji, dné 27. grudna 1893.

Št. 2317

o. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli na Raki se iznova razpisuje drugo učno mesto z letno plačo 450 gld.

Prosilci za to službo naj svoje pravilno opremljene prošnje zakonitim pôtém semkaj vlagajo do 28. prosinca 1894.

C. kr. okrajni šolski svét v Krškem, dné 30. grudna 1893.

Št. 1697

o. š. sv. Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kranji je popolniti mesto nadučitelja in voditelja z letno plačo I. plačilnega razreda, z opravilno 100 gld. in s stanarino 80 gld., eventualno drugo učno mesto z dohodki II. plačilnega razreda, oziroma tretje učno mesto z dohodki III. plačilnega razreda, ali IV. učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda i. s. prva tri mesta stalno, četrto mesto tudi začasno.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim pôtém semkaj vlagajo do konca meseca prosinca t. l.

C. kr. okrajni šolski svét v Kranji, dné 3. prosinca 1894.

Št. 1156

o. š. sv. Na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji je stalno ali začasno popolniti četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem.

Prosilci naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim pótem do 25. prosinca t. l. semkaj vložje.

C. kr. okrajni solski svét v Litiji, dné 10. prosinca 1894.

Št. 1052

o. š. sv. Na jednorazrednici v Št. Lambertu se iznova razpisuje služba učitelja s 450 gld. na leto in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se prepisanim pótem do 31. prosinca t. l. semkaj vlagajo.

C. kr. okrajni šolsk. svét v Litiji, dné 10. prosinca 1894.

Št. 74

Preklic razpisa.

o. š. sv. Ker se je nadučiteljska služba na Trati oddala službenim pótem po premeščenji, razveljavlja se razpis te službe z dné 22. grudna 1893 št. 1625.

C. kr. okrajni šolski svét v Kranji, dné 12. prosinca 1894.

Listnica uredništva. V 1. letošnji številki smo naznanili, da bode imela vsaka številka $\frac{1}{4}$ pole priloge; ker se pa $\frac{1}{4}$ pole ne dá lepo vezati, zato bode imela v prihodnje vsaka druga Tovariševa številka $\frac{1}{2}$ pole priloge in sicer vselej v 16. dan vsacega meseca. — **G. E. L.** v Lj.: Vaš spis smo morali zaradi najnejših člankov odložiti; pride pa pozneje na vrsto. Oprostite! — **G. F. T.** v V.: Hvala lepa na poslanem! Pride v prihodnji številki na vrsto; le pridno nadaljujte. — **G. J. N.** na B.: Kakor vidite, smo se ravnali po Vašem nasvetu; le vsaki številki ne moremo še toliko časa $\frac{1}{2}$ pole priložiti, dokler ne dobimo dovoljenja od g. blagajnika. — **G. J. B.** v K.: Prosimo! — **G. J. M.** v G.: Strokovnjaki so nam svetovali, da ostanimo za sedaj še pri starih izrazih. — **G. J. T.** v M.: Nekaj českich listov Vam v kratkem pošljemo. — **G. Pesimist:** Hvala! Priporočamo se Vam za objavljeni članek. Pozdrav!

Listnica upravníštva. Prva in druga št. „U. Tov.“ t. l. se je poslala vsem starim naročnikom oziroma udom ter nekaterim gospodičnam in gg. na ogled, od katerih se nadajamo, da bodo k društvu pristopili ali pa postali naročniki. Če kdo ni prejel lista in ga prejematí želi, naj blagovoli to upravníštvu naznaniti. Kdor pa lista ne misli plačati, naj ga vrne z opazko: „se ne sprejme“, ker ta način vrnitve naročniku ne povzroči stroškov in dela, nam pa zljajša poslovanje. — Z novim letom moramo urediti in zaključiti stare račune ter poravnati društveni dolg v tiskarni. Da nam bode pa to mogoče, vse p. n. gg. naročnike oziroma društvenike, kateri so za preteklo ali celo za prejšnja leta na dolgu, prav lepo prosimo, naj poravnajo svoj dolg vsaj v mesečnih obrokih. Vemo, da je starih dolžnikom pri slabih naših dohodkih to težavno, a kdor hoče, ta vender v obrokih lahko stori to, kar tirja učiteljska poštenost, naš največji kapital!

Da se društvu prihranijo nepotrebni troški, bomo na željo nekaterih gg. na razna vprašanja odgovarjali v listnici upravníštva.

Gdč. **G. G.** v D.: za l. 1893. plačano; — **G. A. P.** v Št. V.: za l. 1893. ste dolžni še 2 gld. — **G. A. C.** v P.: za l. 1894. prejeli 1 gld. 50 kr. — **G. J. B.** v H. B.: za č. šolske sestre de N. D. smo prejeli samo od Vas in zabilježili za l. 1894. Hvala!

Prošnja. „Oglašajo se nam novi naročniki, a jim ne moremo postreči, ker nam je 1. šte. popolnoma pošla; prav lepo prosimo vse p. i. gospode in gospice, katerim smo poslali 1. in tudi 2. številko na ogled in ne mislijo postati naročniki, da nam blagovolé obé številki vrniti.“

Upravníštvo.

Spominjajte se „učiteljskega doma“ pri raznih prilikah in zborovanjih!

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 $\frac{1}{4}$ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, sv. Petra nasip št. 37; naročnino pa prejema gospod A. Kécelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. -- Tisek R. Miličeve tiskarne.